

економічного зростання [1].

Таким чином, війна суттєво вплинула на кадровий потенціал ринку праці в Україні, створивши нові виклики, пов'язані з дефіцитом робочої сили та відтоком кваліфікованих працівників. Державні та міжнародні ініціативи, спрямовані на підтримку ринку праці та відновлення кадрового потенціалу, є критично важливими для забезпечення економічної стабільності країни. Розвиток підприємництва, розширення освітніх можливостей і впровадження інноваційних підходів до працевлаштування та самозайнятості можуть стати основою для подолання дефіциту кадрів і досягнення сталого розвитку в постраждалих регіонах [3; 2].

Література:

1. Дослідження економічних можливостей у прифронтових та звільнених українських громадах результати соціологічного опитування жителів Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Херсонської, Чернігівської областей. Аналітичний звіт Червень 2024
URL:https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20240806_z/UCBI4%20Economic%20poll_full%20report_UA.pdf
2. Кадровий голод в Україні: експерти Jooble розповіли про сфери з гострим дефіцитом працівників. URL:<https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/kadrovij-golod-v-ukrayini-eksperti-jooble-rozpovili-pro-sferi-z-gostrim-deficitom-pracivnikiv.html>
3. Ринок праці в умовах війни: демографічні виклики для України. Як розв'язати проблеми безробіття і втрати кадрів унаслідок міграції та мобілізації
URL:<https://happymonday.ua/kadrovij-golod-v-ukrayini-8-strategij-vyrodu>.
4. Сергій Ханін Кадровий голод. Що відбувається на ринку праці України під час війни. URL:<https://dif.org.ua/article/kadrovij-golod-shcho-vidbuvaetsya-na-rinku-pratsi-ukraini-pid-chas-viyni>.

Заярнюк О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Заярнюк А.В.

асистент

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

РИНОК ПРАЦІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

З початком повномасштабної війни в Україні ринок праці зазнав значних змін, що стало наслідком нових викликів і загроз у суспільстві. У регіональному розрізі є певні відмінності, але загалом на сьогодні ринок праці функціонує у стані невизначеності та постійній небезпеці.

Після початку війни Кіровоградська область стала важливим регіоном для розміщення внутрішньо переміщених осіб, надання можливостей для релокації 12 закладам вищої освіти та понад 80 підприємствам, що були змушені евакуюватися із зон бойових дій чи прифронтових територій. Однак регіон зіткнувся з труднощами, пов'язаними з відновленням пошкодженої інфраструктури після обстрілів. Деякі підприємства не відновили свою роботу через регулярні перебої з електропостачанням та загрозу ракетних атак [1].

Основні проблеми ринку праці Кіровоградської області нині – це недостатня кількість висококваліфікованих робочих місць, міграція працездатного населення, низький рівень заробітної плати. За даними платформи «Work.ua», станом на січень 2024 р., у порівнянні з лютом 2022 р., за пропозицією вакансій ринок праці Кіровоградської області відновився на 94% [2]. Найбільш популярними вакансіями у Кіровоградській області станом на жовтень 2024 року з найбільшими заробітними платами є торговий представник, менеджер з продажу, комірник, бухгалтер, різноробочий, кухар, оператор call-центру (рис. 1).

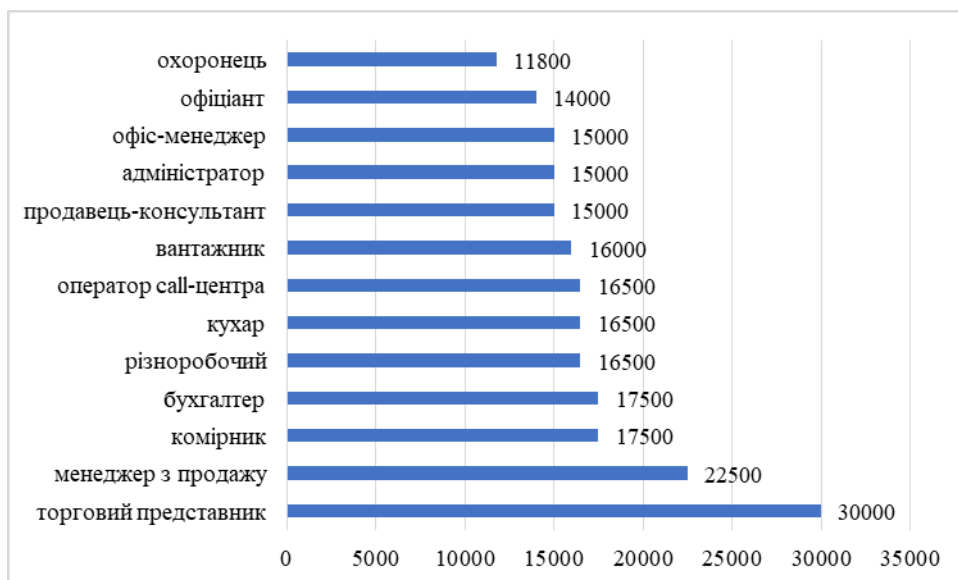

Рисунок 1 – Розподіл найбільш популярних вакансій на ринку праці Кіровоградської області у жовтні 2024 року з відповідним розміром зарплати, грн

Джерело: [3]

Майбутнє забезпечення кадрами розвитку економіки Кіровоградської області та України великою мірою залежить від того, які професії сьогодні здобуває молодь у системі вищої освіти. Відмітимо, що на противагу світовим тенденціям, які свідчать про те, що найбільш популярними напрямками є техніка і технології, хімічна інженерія, цивільне та структурне проектування, електротехніка та електроніка та інженерна справа, в Україні фаворитами вже протягом тривалого часу є філологія та менеджмент [4; 5]. До переліку популярних професій серед українських абітурієнтів у 2024 році додалася ще психологія. Натомість технічні спеціальності (електроніка, галузеве машинобудування, телекомунікації та радіотехніка, електроенергетика, електротехніка та електромеханіка) залишаються непопулярними серед української молоді.

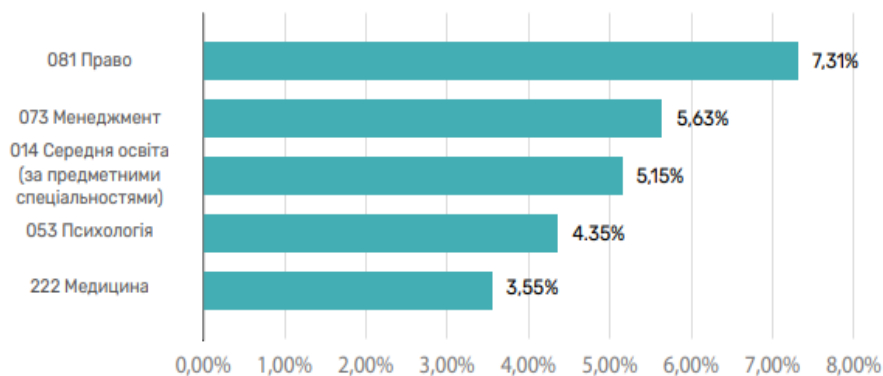

Рисунок 2 – Найбільш популярні спеціальності серед вступників у ЗВО у 2023 році

Джерело: [5]

Отже, ринок праці Кіровоградської області через призму регіонального розвитку характеризується такими специфічними ознаками:

- значна потреба в низькокваліфікованій праці;
- переважання в структурі економіки сфери послуг;
- низька популярність технічних спеціальностей серед молоді;
- невідповідність поточного стану підготовки кадрів майбутнім потребам економіки.

Разом із тим, для відновлення інфраструктури та відбудови зруйнованих підприємств і цивільних об'єктів уже сьогодні потрібна значна кількість інженерів, будівельників, архітекторів, спеціалістів з енергетики. Технічні галузі є ключовими драйверами інновацій та економічного зростання і без належної кількості фахівців у цих сферах буде складно

забезпечити модернізацію промисловості, розвиток нових технологій та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Для сталого соціально-економічного розвитку Кіровоградської області необхідно розвивати ключові галузі економіки, такі як ІТ, енергетику та АПК, а також сприяти дослідженням у сферах екології та енергоефективності. Важливо створювати умови для підготовки кваліфікованих фахівців і залучення українців, які повертаються з-за кордону, для зменшення залежності від імпорту технологій та кадрів. Вкрай необхідна активна політика зайнятості в період війни та повоєнного відновлення, спрямована на створення сприятливих умов для підвищення рівня зайнятості осіб молодіжних вікових категорій і збереження та розвиток талантів на рівні регіону (освіта та перепідготовка, інклюзія та підтримка влади).

Література:

1. Політична мапа Кіровоградської області: ключові аспекти двох років війни. <https://www.oporaua.org/viyna/politichna-mapa-kirovograds-koyi-oblasti-klyuchovi-aspekti-dvoh-rokiv-viyni-25323> (Дата звернення 27.10.2024)
2. Відновлення ринку праці в Україні в умовах війни: регіональні аспекти <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/vidnovlennya-rynku-pratsi-v-ukrayini-v-umovakh-viynu-rehionalni> (Дата звернення 27.10.2024)
3. Робота в Кіровоградській області. <https://www.work.ua/jobs-kr/> (Дата звернення 27.10.2024)
4. Трендотчінг ситуації на ринку праці. https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/845/Мапа_Profesiiv.pdf (Дата звернення 27.10.2024)
5. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2023 році. <http://surl.li/ypenvo>

Коваленко А. О.

доктор економічних наук, старший науковий співробітник
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України
м. Київ, Україна

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ФОРСАЙТ-ПРОЄКТУВАННЯ ТА МАЙСТЕР-ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ

Реалізація принципів сталого просторового розвитку потребує задіяння інструментів довгострокового передбачення і стратегічного планування. У європейській практиці управління просторовим розвитком широко використовується такий інноваційний інструмент стратегічного планування, як **форсайт**, котрий можна стисло визначити як набір інтерактивних процедур довгострокового передбачення та підготовки експертних рекомендацій щодо здійснення перетворень у політичній, економічній, соціальній, науково-технічній і екологічній сферах, який включає постійний багатосторонній діалог громадськості, експертів, бізнесу тощо [1, с. 38].

На сьогодні стратегічний форсайт відіграє ключову роль у сприянні виробленню такої майбутньої політики Європейського Союзу, в якій короткострокові ініціативи ґрунтувалися б на довгостроковій перспективі, що відображено у Звіті зі стратегічного форсайту «Стратегічний форсайт – проектування курсу на більш стійку Європу» [2]. Окремими вітчизняними дослідниками запропоновано методологію передбачення (форсайт) розвитку економіки України на середньострокову і довгострокову (2020–2030 роки) перспективу [3].

Одночасно в зарубіжній практиці управління просторовим розвитком все частіше застосовується такий інноваційний інструмент, як **майстер-план**, котрий можна визначити концептуальним документом, у якому на основі стратегічного передбачення (форсайту) викладено цілісне планувальне і соціально-економічне бачення перспектив просторового розвитку населеного пункту чи агломерації на основі його історичного минулого, майбутньої